

Individuelle tjenester

En dialogbok om individuelle tjenester
i møte med kommunen

Utarbeidet av

NFU og NAKU

”

En dialog krever at flere skal snakke sammen. Vi har laget denne lille boken med utgangspunkt i perspektivet av å være pårørende, men vi tenker den kan være like aktuell for dialogpartnerne, altså tjenestene og kommunen. Vi håper derfor dette kan være gode innspill og skape refleksjoner for alle som skal delta i denne dialogen.

*Tom Tvedt,
Forbundsleder i NFU*

1. utgave, mars 2026

Boken er skrevet av

Mona Olsen og Alette Reinholdt fra NFU (Norsk Forbund for Utviklingshemmede), og Linda Barøy og Aud Elisabeth Witsø fra NAKU (Nasjonalt kompetansemiljø om utviklingshemning).

Bilder: NFU og unsplash.com

Illustrasjoner: Storyset

Design: ogLilleby.no

Hvorfor denne boken?

Livet oppleves som utfordrende for oss alle noen ganger, og vi vet at for mange personer med utviklingshemming kan utfordringene bli flere og større. Det å kunne formidle egne behov, følelser og interesser kan være svært vanskelig når du har ekstra hindringer.

Her prøver vi å samle viktige temaer og løfte blikket for best mulig å ta hensyn til og ivareta våre nærpersioner med utviklingshemming. Det å alltid ha fokus på likeverdighet og menneskerettigheter for alle, uansett utgangspunkt, er derfor vårt formål. Da er det å få klarhet i hvordan min nærpersion blir forstått av de om bistår i det daglige, og hvordan vi kan bidra med å øke forståelsen, svært viktig.

Pårørende til personer med utviklingshemming kjenner på dette hele tiden. Noen ganger føler man seg maktesløs hvis kommunikasjonen med de som skal yte de livsviktige tjenestene ikke er fruktbar. Og noen ganger trenger vi alle inspirasjon til å reflektere over og tenke nytt om hvordan vi best kan legge til rette for gode liv for våre nærpersioner.

Vi har derfor laget en liten bok for både å lage en oversikt for oss selv, noe å reflektere over, og å fremme en god dialog med kommunen du bor i og de tjenestene dere trenger.

Møtet med tjenestene kan vekke både trygghet og frustrasjon. Som pårørende kan det være utfordrende å vite hva som er mulig, og hvordan man best kan samarbeide med kommunen. Denne lille boken kan forhåpentlig gjøre det litt enklere.

Innhold

Innledning	6
Hva er individuelle tjenester?	8
Organisering for å få til gode individuelle tjenester	10
Hva er din rolle og dine rettigheter som pårørende?	11
Hva er vedtak om tjenester?	12
Hva betyr faglig forsvarlighet?	13
Hva er kunnskapsbasert praksis?	14
Hvordan få gode dialoger med ansatte i tjenestene?	15
Veilederen Gode helse- og omsorgstjenester til personer med utviklingshemming	16
Kapittel 2: Samarbeid og kompetanse	17
Kapittel 3: Personsentrerte og individuelt tilrettelagte tjenester	18
Kapittel 4: Livsfaser og overganger	19
Kapittel 5: Habilitering og bistand i dagliglivet	20
Kapittel 6: Helseoppfølging	21
Kapittel 7: Familie, pårørende og verge	21
Kapittel 8: Dokumentasjon og taushetsplikt	22
Til slutt	23

Innledning

Denne boken gir en kort forklaring på hva gode, individuelt tilpassede tjenester innebærer – og hvordan dialogen med tjenestene kan bli god for alle parter.

Rettighetene til personer med utviklingshemming bygger på CRPD, FNs konvensjon som slår fast at alle har rett til selvbestemmelse, deltakelse og nødvendig tilrettelegging for å leve gode liv. Disse prinsippene ligger til grunn for tjenester for personer med utviklingshemming i Norge.

Den nasjonale veilederen Gode helse- og omsorgstjenester til personer med utviklingshemming viser hva kommunene skal gjøre for å sikre trygge, forsvarlige og individuelt tilpassede tjenester. Som pårørende kan du bruke veilederen til å forstå rettigheter, forventninger og hvordan dere sammen kan bidra til gode løsninger i hverdagen. Derfor tar vi her utgangspunkt i den.

I denne boken benyttes «pårørende» som begrep. Dette inkluderer både familie og andre støttepersoner. Begrepet «nærperson» brukes om personen med utviklingshemming. Som pårørende vil du ha kontakt med flere instanser når du skal drøfte behov og tiltak rundt din nærperson. Når vi bruker begrepene «tjenesten» og «kommunen» er ikke dette én person som kan bistå med alt, men du må forvente at den du henvender deg til henviser deg videre til rett person.

Vil du vite mer om
CRPD? Les mer på
nettsiden til Bufoir.

Se NAKUs film om
utviklingshemming.

Hva er individuelle tjenester?

Individuelle tjenester betyr at hjelpen tilpasses den enkeltes behov, ønsker og livssituasjon. Det handler ikke bare om praktisk bistand, men om å legge til rette for selvbestemmelse, deltakelse og livskvalitet. Tjenestene skal derfor utformes sammen med personen og familien – og justeres når behov endrer seg. Eksempler kan være tilrettelegging i hjemmet, støttespillere som hjelper med struktur i hverdagen, bistand til å delta i meningsfulle aktiviteter, habilitering og trening som fremmer mestring, dagtilbud, fritidsaktiviteter, kommunikasjons hjelpemidler eller oppfølging av helse og livsstil.

Individuelle tjenester innebærer også gode og tydelige planer. Noen har rett til Individuell plan (IP) når tjenestene er langvarige og må koordineres på tvers. IP skal gi oversikt, sette mål, sikre medvirkning og bidra til helhetlig oppfølging. Selv om ikke alle har rett til en Individuell plan, kan de samme verktøyene – som koordinator, ansvarsgruppe og faste møter – likevel brukes for å sikre god oversikt, samarbeid og forutsigbarhet i hverdagen. I tillegg bruker kommuner ofte andre planer, som tjenesteplaner eller mål- og tiltaksplaner. Det skal utarbeides rutiner rundt den enkelte for å sikre lik og god praksis i tjenestene.

Navnene varierer, men formålet er det samme:

” Å beskrive hva som er viktig for personen, hvilke mål man jobber mot, og hvordan hjelpen skal gis i det daglige.

Som pårørende kan du be om innsyn i rutinene og planene, slik at dere får drøftet innholdet. Det er viktig at planene er tydelige, oppdaterte – og at de brukes i praksis. Det betyr at planene må være konkrete og tydelige for alle som skal bruke dem. Vage mål kommer det lite ut av.

Individuelle tjenester handler også om hvem som gir hjelpen. For mange personer med utviklingshemming er det å ha kjente og trygge personer rundt seg avgjørende. Gode relasjoner gir forutsigbarhet, trygghet og gjør det lettere å kommunisere behov og ønsker. Du kan derfor be om en oversikt over faste personer som følger opp din nærpersion – og formidle hvor viktig det er for din nærpersion at planen respekteres for å sikre at hverdagen blir så trygg og forutsigbar som mulig.

*Vil du lese mer om individuelle tjenester?
Her er mer informasjon om personsentrerte
og individuelt tilrettelagte tjenester i
Helsedirektoratets veileder.*

Tenk på din nærpersons behov – og forslag til spørsmål:

- Hvordan organiseres tjenestene og oppfølgingen rundt personen?
- Hvilke planer og type rutiner brukes i det daglige arbeidet?
- Hvordan sikrer dere at viktig informasjon blir fulgt opp?
- Kan dere fortelle hvordan dere kartlegger behov og ønsker for min nærpersion når det gjelder det aktuelle tema?
- Hvordan sikrer dere at tjenestene justeres når behov endrer seg?
- «Hvordan involveres min nærpersion i beslutningene?» eller «Hvordan sikrer dere medvirkning?». Dette viser at du er opptatt av selvbestemmelse.

Organisering for å få til gode individuelle tjenester

For at hjelpen skal bli riktig for din nærpersion, må kommunen organisere tjenestene på en god måte: Tydelige roller, riktig kompetanse og kjente personer rundt den som får hjelp.

Tydelig ansvar: Når flere tjenester er inne (hjem, dagtilbud, skole / arbeid, fastlege, habilitering), bør én person ha koordinatrorolle. For noen er Individuell plan (IP) nødvendig for å samle trådene og sikre oversikt.

Kjente folk - forutsigbar hverdag: Færre og faste ansatte gir trygghet og bedre kommunikasjon. Det gjør hverdagen mer forutsigbar for både personen og dere som familie.

Riktig kompetanse: Ansatte trenger kunnskap som matcher behovene - for eksempel kommunikasjon / ASK, helsefaglige tema, etikk og personsentrert arbeid. Opplæring og veiledning må være en del av hverdagen.

Planer som brukes: Enten det er IP, tjenesteplan eller mål- og tiltaksplan: Planen skal være tydelig, oppdatert og brukt i praksis - med det som er viktig for personen, mål man jobber mot og hvordan hverdagen følges opp.

God informasjonsflyt i tjenesten: Muntlig og skriftlig informasjon i tjenesten og jevnlig samarbeidsmøter med pårørende gjør at alle drar i samme retning og kan justere raskt ved endringer.

Kort oppsummert - dette kan du se etter og spørre om:

- Hvem har koordinatransvar?
- Trenger vi IP? Hvordan sikre at målene i IP er konkrete og mulig å evaluere?
- Hvordan sikrer dere faste personer rundt min nærpersion?
- Hvilken kompetanse har teamet - og hvordan får de veiledning?
- Hvilken plan / rutiner bruker dere, og hvordan brukes de i hverdagen?
- Når og hvordan deler vi informasjon og følger opp endringer?

Når disse bitene er på plass, blir det lettere å gi tjenester som er trygge, helhetlige og tilpasset den enkeltes liv, ønsker og behov.

Hva er din rolle og dine rettigheter som pårørende?

Som pårørende har du en viktig rolle fordi du kjenner din nærpersion godt. Du vet hva som skaper trygghet, trivsel og mestring, og denne kunnskapen er viktig for å gi gode tjenester.

Du har også rettigheter. Pårørende har rett til å bli lyttet til, få nødvendig informasjon og medvirke når det er relevant. Dette gjelder særlig når personen har utfordringer med å uttrykke seg.

Som pårørende kan du bidra ved å:

- Dele kunnskap om behov, interesser og hvordan personen kommuniserer
- Dele hva som er viktig for dere som pårørende
- Si fra når noe bekymrer dere

Spørsmål du kan stille om din rolle:

- Hvordan kan jeg bidra på en måte som støtter tjenesten og min nærpersion?
- Hvilken informasjon trenger dere fra meg?
- Hvordan avklarer vi hvor og når jeg skal involveres?

Vil du vite mer om pårørende-samarbeid og rettigheter som pårørende? Se DIGGPÅs digitale guide for pårørendearbeid.

Helsedirektoratet har laget denne veilederen som gir retningslinjer for hvordan tjenester skal støtte og involvere pårørende på en god måte.

Hva er vedtak om tjenester?

Når kommunen fattet beslutninger om helse- og omsorgstjenester, gis det et skriftlig vedtak. Vedtaket beskriver hvilke tjenester som innvilges, hva det skal gis hjelp til og hvorfor kommunen har vurdert behovene slik de har gjort.

Et vedtak skal være:

- Tydelig – det skal gå klart frem hva tjenesten innebærer i praksis
- Individuelt – vedtaket skal bygge på behovene til den enkelte
- Begrunnet – kommunen må forklare hvorfor tjenesten gis, eller ikke gis

Vedtaket er viktig fordi det gir rettigheter og forutsigbarhet. Dersom vedtaket ikke samsvarer med behovene, eller tjenesten ikke gjennomføres slik den er beskrevet, kan det klages. Først vurderer kommunen saken på nytt, deretter sendes klagen videre til Statsforvalteren dersom man ikke blir enige.

Spørsmål som kan være nyttige i dialogen:

- Hvordan er behovene vurdert i dette vedtaket?
- Hvordan beskriver vedtaket innhold og omfang av tjenesten?
- Hvordan kan vedtaket evalueres og justeres dersom behov endrer seg?

Les Helsedirektorates veileder for saksbehandling her.

Hva betyr faglig forsvarlighet?

Faglig forsvarlighet brukes ofte i kommunalt språk og kan være vanskelig å forstå. Vi kan forklare det som at det skal innebære at tjenestene utføres på en trygg, god og kompetent måte tilpasset det enkelte individ.

Ansatte skal ha riktig kompetanse, følge lovverk og etiske retningslinjer, og bruke metoder som er dokumentert å virke. Det innebærer også at kommunen / tjenestene vurderer egne kvalifikasjoner og henter inn hjelp når det trengs. For personer med utviklingshemming betyr dette blant annet tilstrekkelig bemanning, kunnskap om kommunikasjon, bruk av ASK, og samarbeid på tvers av faggrupper, samt god kjennskap til helsetjenestene.

Hva er din nærpersons behov – forslag til spørsmål:

- Hvordan sikrer dere at ansatte har riktig kompetanse og får veiledning om aktuelt tema?
- Hvordan jobber dere med etisk refleksjon og kvalitetssikring?
- Hvordan tilrettelegges det for samtale og utveksling mellom ansatte?
- Hvordan sikrer dere at ansatte følger samme rutine?

Mer informasjon om Faglig forsvarlige tjenester - hvem har ansvaret?

Hva er kunnskapsbasert praksis?

Kunnskapsbasert praksis betyr at faglige beslutninger i tjenestene tas på grunnlag av tre kunnskapskilder: i) brukernes ønsker og behov, ii) forskning og iii) fagpersoners og pårørendes erfaring. Dette skal sikre at tjenestene er både faglig forsvarlige og individuelt tilpasset den enkelte. I praksis innebærer det å stille spørsmål, søke kunnskap, vurdere alternativer og evaluere tiltak.

Hva er din nærpersons behov - forslag til spørsmål:

1. Forstå hva personen som mottar tjenester selv ønsker

Hva er viktig for deg i denne situasjonen, og hvordan vil du helst at vi gjør ting sammen? Hvordan kan vi snakke med deg på en måte som fungerer best for deg?

2. Hente inn faglig kunnskap

Hva vet vi fra forskning eller anbefalte metoder om hva som vanligvis fungerer i lignende situasjoner? Er det noe vi bør tenke spesielt på ut fra det vi vet om personer med lignende behov? Hvilket faglig ståsted eller metode jobber dere ut fra?

3. Bruke erfaringer fra praksis, pårørende og nærpersoner

Hva har fungert bra for deg eller oss tidligere - og hvorfor tror vi det fungerte? Hva har ikke fungert så godt før, og hva kan vi lære av det når vi planlegger videre?

www.kunnskapsbasertpraksis.no

Hvordan få gode dialoger med ansatte i tjenestene?

Start gjerne med å løfte frem det som fungerer godt. Å anerkjenne positive erfaringer skaper en god tone og gjør det lettere å snakke om det som kan forbedres.

Det er nyttig for alle at du tenker gjennom og kan fortelle hva som er viktig for din nærperson og for dere som pårørende. Når du deler hva som betyr mest for deg, gir det ansatte et godt utgangspunkt for å forstå behovene. Du kan også spørre hva tjenesten forventer av dere som pårørende, og fortell hva dere forventer av dem. Dette kan forebygge misforståelser.

Du kan be om en prat eller møte med tjenesteyter eller leder for tjenestene til din nærperson. Du kan be om at dette gjentar seg. Etter møter kan du be om en kort skriftlig oppsummering av hva som ble avtalt. Det gir trygghet og sikrer at alle har samme forståelse, og at dere husker hva dere har snakket om før. Kanskje kan dere bli enige om en rutine for samarbeidet; når og hvor ofte.

Bruker ansatte vanskelige ord og begreper? Du kan be om at fagord og kompliserte uttrykk forklares på en enkel måte - det gjør samtalen mer tilgjengelig for alle.

Når du stiller spørsmål, prøv å bruke åpne formuleringer som inviterer til dialog, for eksempel:

- Kan dere fortelle hvordan dere planlegger tjenestene?
- Hva gjør dere for å sikre at behovene blir fulgt opp?

Åpne spørsmål gir rom for forklaring og samarbeid, og gjør det lettere å finne gode løsninger sammen.

Les mer om Kunnskapsbasert praksis, også når vi gir tjenester til personer med utviklingshemming.

VEILEDER

Gode helse- og omsorgstjenester til personer med utviklingshemming

Helsedirektoratet har laget en nasjonal veileder for å bidra til at personer med utviklingshemming får gode, trygge og tilpassede helse- og omsorgstjenester gjennom hele livet. Den bygger på menneskerettigheter (CRPD) og på målsettingen om at alle skal kunne leve et godt liv i tråd med egne ønsker, behov og forutsetninger.

For deg som pårørende kan veilederen være et nyttig verktøy. Den forklarer hva kommunen skal og bør tilby, og hvordan tjenestene skal samarbeide, legge til rette for medvirkning, tilpasse oppfølgingen og støtte både personen selv og pårørende rundt. Den viser også hvordan fagfolk skal jobbe for å skape trygghet, deltakelse, mestring og god livskvalitet for personer med utviklingshemming.

Målet er at du som pårørende skal vite hva dere kan forvente av tjenestene – og få et bedre grunnlag for dialog, samarbeid og medvirkning i hverdagen.

På de neste sidene henviser vi til kapitler i veilederen. Tekstene er relativt korte og gir nyttig informasjon. Vi foreslår også her noen spørsmål som du kanskje kan ta med til egen refleksjon eller samtale med ansatte i tjenestene.

Kapittel 2: Samarbeid og kompetanse

Dette kapitlet handler om forutsetningene kommunene må ha på plass for å kunne yte gode og forsvarlige tjenester. Det vektlegger behovet for riktig og tilstrekkelig kompetanse, systematisk kompetanseplanlegging og tverrfaglig samarbeid.

Kommunen skal sikre kvalifisert personell, etisk kompetanse, kommunikasjon- og relasjonsferdigheter, samt godt samarbeid med spesialisthelsetjenesten. Kapitlet tydeliggjør også krav til kunnskap om samtykke og bruk av ASK.

Hvilke problemstillinger er aktuelle for din nærpersion?

- Hvilken kompetanse er det viktig at tjenesten har?
- Hvordan organiseres tjenestene?
- Hvordan fungerer samarbeidet på tvers av instanser?
- Ut fra aktuell helsesituasjon, er det behov for annen oppfølging?
- Opplever du at tjenestene har godt nok fokus på etisk refleksjon? Hvordan møter de din nærpersion?
- Har din nærpersion tilgang til en kommunikasjonsform som tjenesteyterne respekterer og følger opp?

Kapittel 3: Personsentrerte og individuelt tilrettelagte tjenester

Kapittelet omhandler prinsippet om selvbestemmelse, brukermedvirkning og individuelt tilpassede tjenester.

Tjenestene skal utformes sammen med personen selv og nærmeste pårørende, og bidra til en aktiv, meningsfull og deltagende hverdag. Kommunen skal legge til rette for valgfrihet, deltagelse i beslutninger og tiltak. Det understrekes også viktigheten av å vurdere tillitsskapende tiltak dersom en person takker nei til nødvendig hjelp.

Hvilke problemstillinger er aktuelle for din nærpersion?

- Får din nærpersion mulighet til å bruke sin selvbestemmelse?
- Som pårørende har vi ofte mange gode hensikter på vegne av nærpersionen vår. Noen ganger vil nærpersionen din ha andre løsninger i sitt liv enn du kanskje vil, hva tenker du om det? Hvordan kan man ha en dialog om det?
- Får jeg og min nærpersion i nødvendig grad medvirke i planlegging av tjenesten?
- Opplever du at tjenesten er tilrettelagt for din nærpersion? Hvis ikke, hva er feil? Det er viktig å være så konkret som mulig.
- Opplever du at din nærpersion har en aktiv og meningsfylt hverdag? Hvis ikke, hva mangler?

Mer informasjon om kapitlet om Personsentrerte og individuelt tilrettelagte tjenester i Helsedirektoratets veileder.

Kapittel 4: Livsfaser og overganger

I dette kapitlet beskrives hvordan kommunene skal støtte personer med utviklingshemming gjennom hele livsløpet, med særlig vekt på overgangssituasjoner som kan være sårbare. Det gjelder blant annet overgangen fra barnehage til skole, ungdom til voksenlivet, samt flytting til eget hjem og overganger inn i alderdom.

Kommunen skal bidra til gode tjenester i tidlig barndom, sikre planlagte og trygge overganger, tilrettelegge for boligvalg, arbeid eller dagaktivitet og god oppfølging ved aldring og demens.

Hvilke problemstillinger er aktuelle for din nærpersion?

- Hvis nærpersionen din skal gjennom viktige overganger, hva tenker du det er nødvendig å legge vekt på?
- Hva er det viktigste ved overgang til voksenlivet? Hva kan kommunen bistå med? Hva trenger du hjelp til å få klarlagt?
- Hvordan kan kommunen bistå med tilgang til et «eget hjem»? Hva ønsker du på vegne av din nærpersion?
- Hvordan sikre en god alderdom? Hva trenger min nærpersion da, avhengig av helsesituasjon og muligheter?
- Hvordan ivareta nærpersionen ved tap av egne familie-medlemmer og gode venner?

Her finner du mer informasjon om kapitlet om Livsfaser og overganger i Helsedirektoratets veileder.

Kapittel 5: Habilitering og bistand i dagliglivet

Kapittelet beskriver hvordan kommunen skal bidra til utvikling, mestring og støtte i dagliglivets gjøremål. Det inkluderer ernæring, fysisk aktivitet, personlig hygiene, økonomi, seksualitet, sosial deltakelse og bruk av velferdsteknologi. Det legges vekt på forebygging av helseproblemer, rus, vold, overgrep og utfordrende atferd, samt samarbeid med habiliteringstjenesten.

Målet er å tilby tjenester som fremmer selvstendighet og livskvalitet.

Hvilke problemstillinger er aktuelle for din nærpersion?

- Har nærpersionen din tilgang på god og næringsrik mat?
- Får min nærpersion tilgang til fritidsaktiviteter og fysisk utfoldelse etter personens ønske og mestring?
- Alle personer har et aktivt følelsesliv, får min nærpersion anledning til å bli møtt på sine følelser med empati og forståelse?
- Har nærpersionen din endring i adferd, hvordan kan vi forstå det? Har tjenesten kompetanse til å bistå?

Se her for mer informasjon om kapitlet om Habilitering og bistand i dagliglivet i Helsedirektoratets veileder.

Kapittel 6: Helseoppfølging

Kapittelet tar for seg kommunens ansvar for regelmessig og systematisk helseoppfølging. Dette inkluderer årlig helsekontroll, tidlig oppdagelse av sykdom, god oppfølging ved somatiske og psykiske lidelser, forsvarlig legemiddelhåndtering og god tann- og munnhelse. Tjenestene skal også sørge for tilrettelegging ved undersøkelser og behandling, samt ivareta lindrende omsorg ved livets slutt.

Hvilke problemstillinger er aktuelle for din nærpersion?

Mer informasjon om kapitlet om Helseoppfølging i Helsedirektoratets veileder.

- Får nærpersionen din årlig helsekontroll og regelmessig oppfølging hos tannlege?
- Hvordan kommer smerte og ubehag til uttrykk hos din nærpersion, og hvordan følger tjenesten opp dette?
- Hva mener du kjennetegner mistrivsel, uro og engstelse hos din nærpersion? Årsaken ligger ofte i miljøet. Hva tror du kan være årsaken?
- Får nærpersionen din nødvendig oppfølging av uttalte helseproblemer?

Kapittel 7: Familie, pårørende og verge

Dette kapittelet beskriver hvordan kommunen skal samarbeide med og støtte familie og pårørende gjennom informasjon, veiledning og avlastning – særlig når omsorgen er tyngende. Det understrekes at også søsken er pårørende og kan trenge støtte. Kommunen skal samarbeide godt med verge og sikre at familiens kompetanse og rolle anerkjennes og brukes på en god måte.

Hvilke problemstillinger er aktuelle for din nærpersion?

- Vi har skrevet litt om rollen som pårørende. Kan du sette ord på hvordan den påvirker deg?
- Tenker du at du blir møtt med respekt som pårørende? Hvis ikke, hva tror du er årsaken?
- Tenker du at familien som helhet blir ivaretatt?

Mer informasjon om kapitlet om Familie, pårørende og verge i Helsedirektoratets veileder.

Kapittel 8: Dokumentasjon og taushetsplikt

Kapittelet handler om rettslige krav til journalføring, dokumentasjon og håndtering av informasjon. Kommunen skal sikre korrekt, relevant og oppdatert dokumentasjon av helse- og omsorgstjenester, ha rutiner for innhenting av samtykke og ivareta taushetsplikten og unntakene fra den. Som pårørende har du egne rettigheter, også når du ikke er verge. Veilederen beskriver at informasjon kan deles med pårørende når det foreligger samtykke. Dersom tjenestemottakeren mangler samtykkekompetanse i det konkrete spørsmålet, kan nærmeste pårørende samtykke på personens vegne. Målet er å sikre kvalitet, kontinuitet og forsvarlighet i tjenestene.

Hvilke problemstillinger er aktuelle for din nærpersion?

- Hvilken type informasjon mener du er viktig at du som pårørende får tilgang til, for å kunne bidra best mulig rundt din nærpersion?
- Under dette kapitlet er det listet opp krav til opplysninger som skal dokumenteres. Hvordan registreres og følges avvik opp?

Mer informasjon om kapitlet om Dokumentasjon og taushetsplikt i Helsedirektoratets veileder.

Til slutt

Du gjør en viktig jobb for at din nærpersion skal få tjenester som er både individuelle og forsvarlige. Bruk boken som verktøy til egenrefleksjon, støtte til å stille spørsmål, og til å skape en god dialog med ansatte og beslutningstakere i tjenesten.

Hvis du opplever at det er vanskelig å bli hørt, kan du be om hjelp fra NFU, pasient- og brukerombudet eller Statsforvalteren. NFU har tre jurister som kan gi råd og veiledning.

Din nærpersion har rett til gode, trygge og individuelt tilpassede tjenester.

I NAKUs kunnskapsbank finner du artikler, filmer, lenkesamlinger og annet innhold knyttet til tjenester for personer med utviklingshemming.

Bli med NFU i kampen for et mer rettferdig samfunn!

Som medlem i NFU støtter du vårt arbeid for å bedre levekårene til mennesker med utviklingshemming, samtidig som du får delta i et fellesskap som daglig jobber for å gjøre samfunnet bedre.

Postboks 8954 Youngstorget, 0028 Oslo

Telefon: 22 39 60 50

E-post: post@nfunorge.org

Nettside: www.nfunorge.org